

Profielkeuzeboekje

2023-2024

Foto by Rick Vink

Inhoud:

1. Voorwoord.....	3
2. Vakken in de bovenbouw.....	3
3. Het vakkenpakket.....	4
4. Uit welke vakken bestaat een profiel?.....	4
5. Inrichting profielen	5
6. Het eindexamencijfer en het combinatiecijfer	6
7. Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de profielen?.....	6
8. Lessentabel bovenbouw	7
9. Gang van zaken bij het kiezen	8
10. Vooropleidingseisen wetenschappelijk onderwijs	9-18
11. Vooropleidingseisen hoger beroepsonderwijs.....	19-39

Voorwoord

Beste leerling,

Klas drie is een bijzonder jaar voor jou. Aan het eind van het schooljaar moet je een vakkenpakket (profiel) kiezen waarmee je je schoolcarrière op Barlaeus afsluit. Een belangrijke beslissing dus.

Voor je ligt het profielkeuzeboekje. Hierin vind je informatie over de verschillende profielen en alles wat daarmee samenhangt. Wij als school proberen je zo goed mogelijk te begeleiden. Gedurende het schooljaar krijg je gesprekken met de vakdocenten, mentoren en de decaan. Het is belangrijk dat je veel over de vakken met je ouders of vrienden praat. Schroom niet om aan je docenten vragen te stellen. Ik als decaan ben te allen tijde bereid je vragen te beantwoorden.

Ik wens je veel succes met het kiezen,

Katarzyna (Kasia) Kazimierska (kkazimierska@barlaeus.nl)

Decaan klas 3 en 4

Vakken en in de bovenbouw

De eerste drie jaren van de middelbare school noemen wij “onderbouw”. Alle leerlingen krijgen dezelfde vakken en zitten drie jaar lang in dezelfde klas. Vanaf klas vier hoef je niet meer alle vakken te volgen. Je kiest dan een profiel. Een profiel is een pakket van vakken die jezelf kunt samenstellen. Daarnaast volg je een aantal vakken dat voor iedereen verplicht is. Natuurlijk is het belangrijk dat je profiel aansluit bij je interesses en je talenten.

Je kiest één van de vier profielen:

1. Cultuur en Maatschappij (C&M)
2. Economie en Maatschappij (E&M)
3. Natuur en Gezondheid (N&G)
4. Natuur en Techniek (N&T)

Het vakkenpakket

Het vakkenpakket bestaat uit drie delen:

1. **Het gemeenschappelijk deel:** dit is voor iedereen verplicht. In de vierde klas hebben we een aantal vakken toegevoegd aan het gemeenschappelijk deel. Het gaat om de vakken Frans of Duits en geschiedenis. In de praktijk betekent dat dat sommige leerlingen in de vierde klas meer lessen moeten volgen als zij deze vakken niet in hun pakket hebben staan.
2. **Het profieldeel:** dit bestaat uit het profiel dat door de leerlingen wordt gekozen. Een profiel bestaat uit verplichte **profielvakken** en uit **profielkeuzevakken**.
3. **Het vrije deel:** je volgt nog een vrij te kiezen examenvak, elk examenvak mag als keuzevak worden gekozen (maximaal 2 vakken). Behalve wiskunde D (dit vak mag alleen worden gekozen in combinatie met wiskunde B) en NLT (mag alleen gekozen worden binnen het NG- of NT-profiel).

Uit welke vakken bestaat een profiel?

Voor alle eindexamenkandidaten geldt: je legt je examen af in minimaal 8 vakken:

1. Nederlands, Engels en een klassieke taal (Grieks of Latijn)
2. 4 profielvakken (waaronder voor iedereen wiskunde A, B of C)
3. Eén of twee vakken naar keuze.

Inrichting profielen

Cultuur en Maatschappij

Profielvakken

Deze vakken zijn verplicht:

- Geschiedenis
- Wiskunde A, B of C (vanaf klas 5)

Profielkeuzevakken

Je kiest één van deze vakken:

- Aardrijkskunde of economie

Je kiest één van deze vakken:

- Tekenen, muziek, filosofie, Duits, Frans of de tweede klassieke taal

Economie en Maatschappij

Profielvakken

Deze vakken zijn verplicht:

- Economie
- Geschiedenis
- Wiskunde A of B

Profielkeuzevakken

Je kiest één van deze vakken:

- Aardrijkskunde, Duits of Frans

Natuur en Gezondheid

Profielvakken

Deze vakken zijn verplicht:

- Scheikunde
- Biologie
- Wiskunde A of B

Profielkeuzevakken

Je kiest één van deze vakken:

- Aardrijkskunde, natuurkunde of NLT

Natuur en Techniek

Profielvakken

Deze vakken zijn verplicht:

- Natuurkunde
- Scheikunde
- Wiskunde B

Profielkeuzevakken

Je kiest één van deze vakken:

- Biologie, NLT of wiskunde D

Vrij deel:

- Een vak naar keuze

Vrij deel:

- Een vak naar keuze

Vrij deel:

- Een vak naar keuze

Vrij deel:

- Een vak naar keuze

Klas 4:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Maatschappijleer
- Geschiedenis
- Duits of Frans

Klas 4:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Maatschappijleer
- Geschiedenis
- Duits of Frans

Klas 4:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Maatschappijleer
- Geschiedenis
- Duits of Frans

Klas 4:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Maatschappijleer
- Geschiedenis
- Duits of Frans

Klas 5:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Maatschappijleer
- Profielwerkstuk 1^e fase

Klas 5:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Maatschappijleer
- Profielwerkstuk 1^e fase

Klas 5:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Maatschappijleer
- Profielwerkstuk 1^e fase

Klas 5:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Maatschappijleer
- Profielwerkstuk 1^e fase

Klas 6:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Profielwerkstuk 2^e fase

Klas 6:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Profielwerkstuk 2^e fase

Klas 6:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Profielwerkstuk 2^e fase

Klas 6:

Het gemeenschappelijk deel

- Nederlands
- Engels
- Klassieke taal
- Profielwerkstuk 2^e fase

Het eindexamencijfer en het combinatiecijfer

Het schoolexamen bestaat uit een schooldeel, het zogenaamde **schoolexamen (SE)** en uit een landelijk **Centraal Examen (CE)**. Alleen leerlingen die hun schoolexamen volledig hebben afgerond, mogen deelnemen aan het Centraal Examen in mei van hun laatste schooljaar. Op grond van de resultaten van het schoolexamen en het Centraal Examen wordt bepaald of een leerling geslaagd is. Voor de meeste vakken geldt dat het eindexamencijfer voor de helft bepaald wordt door het schoolexamen en voor de helft door het Centraal Examen. Sommige vakken worden echter afgesloten met alleen een schoolexamen. Dit zijn de vakken maatschappijleer, wiskunde D en NLT.

Ook maken de leerlingen in de vijfde en zesde klas een profielwerkstuk. Het gemiddelde cijfer van maatschappijleer en het profielwerkstuk (**het combinatiecijfer**) wordt apart vermeld op het eindexamenlijst en geldt als een volwaardig examencijfer.

Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de profielen?

Cultuur & Maatschappij (C&M)

Dit profiel is bedoeld voor mensen die willen doorstromen naar vervolgstudies op het gebied van sociale wetenschappen, geschiedenis, recht, taal, kunst en cultuur. Denk aan beroepen als uitgever, jurist, advocaat, rechter, psycholoog, archeoloog, musicoloog, historicus, orthopedagoog, bibliothecaris of informatieanalist.

Natuur & Techniek (N&T)

Profiel Natuur & Techniek is een exact profiel dat voorbereidt op technische studierichtingen. Beroepen die bij dit profiel horen zijn onder andere architect, chemicus, natuurkundige, wiskundige, econometrist, meteoroloog, bosbouwkundig onderzoeker en IT-specialist.

Economie & Maatschappij (E&M)

Mensen die dit profiel kiezen, zullen meestal terechtkomen in banen die iets te maken hebben met economie, arbeid, recht en veiligheid. De beroepen die hierbij horen zijn bijvoorbeeld: accountant, functies bij een bank, jurist, advocaat, commercieel medewerker, marketingmanager, politicus, hoteldirecteur, belastingadviseur en organisatieadviseur.

Natuur & Gezondheid (N&G)

Dit profiel bereidt in het bijzonder voor op de studierichtingen die met gezondheidszorg en milieu te maken hebben, zoals geneeskunde, farmacie, (medische) biologie, milieukunde. Concrete beroepen zijn bijvoorbeeld apotheker, chirurg, bodemkundige, ingenieur, microbioloog, arts, piloot en tandarts.

Lessentabel bovenbouw

1.bp.blogspot.com

In de onderstaande lessentabel is te zien hoeveel contacturen (50 min.) leerlingen hebben bij verschillende vakken verspreid over de leerjaren. Ter oriëntatie: een leerling in klas 3 heeft 32 lessen in de week, een gemiddelde leerling uit klas 5: 35 uren.

Vakken	Aantal contacturen klas 4	Aantal contacturen klas 5	Aantal contacturen klas 6
Nederlands	3	3	3
Latijn	4	4	5
Grieks	4	4	5
Engels	2	3	2
Frans	2	3	3
Duits	2	3	3
Geschiedenis	3	3	3
Maatschappijleer		1	
Aardrijkskunde	2	3	2
Economie	3	3	3
Filosofie	3	3	3
Wiskunde A	3	3	3
Wiskunde B	3	4	4
Wiskunde C	Vanaf klas 5, In klas 4 heb je wiskunde A	3	3
Wiskunde D	2	3	3
Natuurkunde	2	3	3
Scheikunde	2	3	3
Biologie	3	3	3
NLT	2	3	3
Tekenen	3	3	3
Muziek	3	3	3
LO	2	2	1 (lessen tot januari)

Gang van zaken bij het kiezen

- ✚ **De voorlichtingsavond** alleen voor ouders vindt plaats op dinsdag 3 oktober om 20.00 uur. De ouders krijgen voorlichting van de decaan over de profielen.
- ✚ Iedere week hebben de leerlingen een **mentor-les**. De mentor en decaan zullen geregeld tijdens dit uur de leerlingen voorlichten over de profielkeuze. Bij het maken van een keuze staan de leerlingen stil bij hun eigenschappen, interesses, kwaliteiten, vaardigheden en mogelijkheden. Ook kunnen zij digitaal een test doen.
- ✚ **De vakdocenten informeren** de leerlingen **over de inhoud van hun vak** in de bovenbouw en geven persoonlijke adviezen met betrekking tot hun eigen vak. De adviezen geven aan, of de vakdocent verwacht dat de leerling met succes het vak in de bovenbouw kan volgen en in staat is er eindexamen in te doen. De rapporten geven per vak inzicht in de prestaties van een leerling op dat moment.
- ✚ **6 februari 2024** organiseren wij de profielkeuzeday. Samen met studenten en docenten gaan onze leerlingen aan de slag.
- ✚ **8 februari 2024** vindt de **beroepenavond** plaats. Weet je nog niet zeker welk profiel je moet kiezen of wat je wilt gaan studeren, dan is dit jouw unieke kans om te weten te komen welke studiekeuzes oud-Barleanen en andere sprekers hebben gemaakt en hoe hen dit heeft geholpen om het werk te doen dat ze ambiëren.
- ✚ Op maandag **25 maart 2024** zijn er **10-minuten-gesprekken** naar aanleiding van het rapport en voorlopige keuze. Ouders kunnen nog vragen stellen over de keuze.
- ✚ **27 maart 2024: de voorlopige profielkeuzekeuze** moet ingevoerd zijn.
- ✚ Op uiterlijk **10 april 2024** wordt **de definitieve profielkeuze** gemaakt. De ouders en de leerlingen krijgen hierover nog een brief. Wanneer de leerlingen een definitieve keuze hebben gemaakt, is die NIET te veranderen. Van belang is dat over de profielkeuze goed en lang van te voren wordt nagedacht.

De mentor is het eerste aanspreekpunt als het gaat om welke keuze het beste bij de leerling past. Er bestaat altijd de mogelijkheid om met de decaan een afspraak te maken als er vragen of onduidelijkheden zijn.

Vooropleidingseisen wetenschappelijk onderwijs: van vwo naar wo

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0035059/2021-09-11/#BijlageA>

Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs

Geldend van 11-09-2021 t/m heden (publicatie van het ministerie van OCW)

Bijlage A. Nadere vooropleidingseisen voor opleidingen van het wetenschappelijk onderwijs

1. In deze bijlage wordt verstaan onder:

NT:	profiel natuur en techniek
NG:	profiel natuur en gezondheid
EM:	profiel economie en maatschappij
CM:	profiel cultuur en maatschappij
ak:	aardrijkskunde
biol:	biologie
econ:	economie
grtl:	Griekse taal en cultuur
latl:	Latijnse taal en cultuur
nat:	natuurkunde
nlt:	natuur, leven & technologie
schk:	scheikunde
wisA:	wiskunde A
wisB:	wiskunde B
2emvt:	tweede moderne 'vreemde' taal
Ad:	Associate degree

2. Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:

*: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding

#: dit profiel geeft geen toegang tot de betreffende opleiding

Vooropleidingseisen wetenschappelijk onderwijs: van vwo naar wo

Economie				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Actuariële Wetenschappen	*	wisB	wisB	wisB
B Bedrijfseconomie	*	*	*	wisA of wisB
B Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
B Business Administration	wisA of wisB en Engelse taal	wisA of wisB en Engelse taal	wisA of wisB en Engelse taal	wisA of wisB en Engelse taal
B Business Analytics	*	wisB	wisB	wisB
B Econometrie	wisB	wisB	wisB	wisB
B Econometrie en Operationele Research	*	wisB	wisB	wisB
B Economics and Business Economics	wisA of wisB en Engelse taal	wisA of wisB en Engelse taal	wisA of wisB en Engelse taal	wisA of wisB en Engelse taal
B Economie	*	*	*	wisA of wisB
B Economie en Bedrijfseconomie	*	*	*	wisA of wisB
B Economie en Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
B Entrepreneurship and Business Innovation	*	*	*	*
B Fiscale Economie	*	*	*	wisA of wisB
B International Business	*	*	*	wisA of wisB
B International Business Administration	*	*	*	wisA of wisB

Gedrag en maatschappij				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Bestuurs- en Organiseringswetenschap	*	*	*	*
B Bestuurskunde	*	*	*	*
B Communicatiewetenschap	*	*	*	*
B Criminologie	*	*	*	*
B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie	*	*	*	*
B Europese Studies	*	*	*	*

B Geografie, Planologie en Milieu	*	*	*	*
B Human Geography and Planning	*	*	*	*
B Interdisciplinaire sociale wetenschap	*	*	*	*
B International Bachelor's Programme in Communication and Media	*	*	*	*
B Management, Society and Technology	*	*	*	*
B Onderwijswetenschappen	*	*	*	*
B Organiseringswetenschappen	*	*	*	*
B Pedagogische Wetenschappen	*	*	*	*
B Personeelwetenschappen	*	*	*	*
B Politicologie	*	*	*	*
B Psychologie	*	*	*	*
B Sociale Geografie en Planologie	*	*	*	*
B Sociologie	*	*	*	*
B Spatial Planning and Design	*	*	*	wisA of wisB
B Vrijtijdwetenschappen	*	*	*	*

Gezondheidszorg

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Bewegingswetenschappen	biol	nat	#	#
B Biomedical Sciences	biol	nat	#	#
B Biomedische Wetenschappen	biol	nat	#	#
B Diergeneeskunde	biol	nat	#	#
B European Public Health	*	*	*	*
B Geneeskunde	biol	nat	#	#
B Gezondheid en Leven	biol	*	biol + schk	#
B Gezondheidswetenschappen	*	*	*	*
B Klinische Technologie	biol	nat + wisB	#	#
B Klinische Technologie (joint degree)	biol	wisB + nat	wisB + nat + biol	wisB + nat + biol
B Medische Informatiekunde	*	nat	nat	nat + (wisA of wisB)
B Tandheelkunde	biol	nat	#	#

Landbouw en natuurlijke omgeving

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Agrotechnologie	*	nat	wisB + nat + (schk of biol)	wisB + nat + (schk of biol)
B Animal Sciences	biol	*	schk + biol	(wisA of wisB) + schk + biol
B Bedrijfs- en Consumentenwetenschappen	*	*	*	wisA of wisB
B Biologie	biol	nat	#	#
B Biotechnologie	*	wisB	wisB + schk + (nat of biol)	wisB + schk + (nat of biol)
B Bos- en Natuurbeheer	ak of biol	*	ak of biol	(wisA of wisB) + (ak of biol)
B Communicatie en Life Sciences	*	*	*	*
B Economie en Beleid	*	*	*	wisA of wisB
B Environmental Sciences	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Food Technology	*	*	schk + (biol of nat)	schk + (biol of nat) + (wisA of wisB)
B Gezondheid en Maatschappij	*	*	*	wisA of wisB
B International Land and Water Management	*	nat	nat	(wisA of wisB) + nat
B Internationale Ontwikkelingsstudies	*	*	*	wisA of wisB
B Landschapsarchitectuur en ruimtelijke planning	*	*	*	(ak of bio) + (wisA of wisB)
B Moleculaire Levenswetenschappen	*	(nat of nlt) + wisB	(nat of nlt) + schk + wisB	(nat of nlt) + schk + wisB
B Plantenwetenschappen	*	*	schk + (nat of biol)	(wisA of wisB) + schk + (nat of biol)
B Soil, Water, Atmosphere	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Voeding en Gezondheid	*	*	schk + (nat of biol)	(wisA of wisB) + schk + (nat of biol)

Natuur

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Aarde, Economie en Duurzaamheid	*	*	*	wisA of wisB

B Aardwetenschappen	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Artificial Intelligence	*	*	*	wisA of wisB
B Bèta-gamma	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + (nat of schk)
B Bio-Farmaceutische Wetenschappen	biol	wisB + nat	wisB + biol + nat + schk	#
B Biologie	biol	nat	#	#
B Biology	biol	nat	#	#
B Business Analytics	*	wisB	wisB	wisB
B Business Engineering	*	wisB	wisB	wisB
B Chemistry	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Cognitive Science and Artificial Intelligence	*	*	*	wisA of wisB
B Computer Science	*	wisB	wisB	wisB
B Computing Science	*	wisB	wisB	wisB
B Data Science and Artificial Intelligence	*	wisB	wisB	wisB
B Farmaceutische Wetenschappen	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Farmacie	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Informatica	*	wisB	wisB	wisB
B Informatiekunde	*	*	*	wisA of wisB
B Information Sciences	*	*	#	#
B Kunstmatige Intelligentie	*	*	*	wisA of wisB
B Life Science and Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Mathematics	*	wisB	wisB	wisB
B Medische Natuurwetenschappen	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Molecular and Biophysical Life Sciences	biol	wisB + nat	wisB + nat + schk + biol	wisB + nat + schk + biol
B Molecular Life Sciences	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk

B Natuur- en Sterrenkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Natuur- en Sterrenkunde (joint degree)	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Natuurkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Natuurwetenschap en Innovatiemanagement	*	nat	nat + schk	(wisA of wisB) + nat + schk
B Psychobiologie	biol	nat	#	#
B Scheikunde	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Scheikunde (joint degree)	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Science	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Science, Business & Innovation	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Sterrenkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Wiskunde	*	wisB	wisB	wisB

Onderwijs

Opleidingen

B Pedagogische Wetenschappen van Primair Onderwijs

NT	NG	EM	CM
*	*	*	*

Recht

Opleidingen

B European Law School

B Fiscaal Recht

B Global Law

B International and European Law

B Law in Society

B Notarieel Recht

B Rechtsgeleerdheid

NT	NG	EM	CM
*	*	*	*
*	*	*	*
*	*	*	*
*	*	*	*
*	*	*	*
*	*	*	*
*	*	*	*

Taal en cultuur

Opleidingen

NT	NG	EM	CM
----	----	----	----

B Afrikaanse talen en culturen	*	*	*	*
B Algemene Cultuurwetenschappen	*	*	*	*
B American Studies	*	*	*	*
B Arabische Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Archeologie	*	*	*	*
B Archeologie en Prehistorie	*	*	*	*
B Chinastudies	*	*	*	*
B Communicatie- en Informatiewetenschappen	*	*	*	*
B Cultuurwetenschappen	*	*	*	*
B Duitse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Engelse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B English Language and Culture	*	*	*	*
B Europese Studies	*	*	*	*
B Europese Talen en Culturen	*	*	*	*
B Film- en Literatuurwetenschap	*	*	*	*
B Filosofie	*	*	*	*
B Filosofie van een Bepaald Wetenschapsgebied	*	*	*	*
B Franse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Geschiedenis	*	*	*	*
B Griekse en Latijnse Taal en Cultuur	latl of grtl	latl of grtl	latl of grtl	latl of grtl
B Hebreeuwse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Humanistiek	*	*	*	*
B Internationale Betrekkingen en Internationale Organisatie	*	*	*	*
B Islam en Arabisch	*	*	*	*
B Italiaanse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Japanstudies	*	*	*	*
B Keltische Talen en Cultuur	*	*	*	*
B Koreastudies	*	*	*	*
B Kunsten, Cultuur en Media	*	*	*	*
B Kunstgeschiedenis	*	*	*	*

B Latijns-Amerikastudies	*	*	*	*
B Latijnse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Literatuurwetenschap	*	*	*	*
B Literatuur en Samenleving	*	*	*	*
B Media en Cultuur	*	*	*	*
B Media en informatie	*	*	*	*
B Media, Kunst, Design en Architectuur	*	*	*	*
B Midden-Oostenstudies	*	*	*	*
B Minorities & Multilingualism	*	*	*	*
B Muziekwetenschap	*	*	*	*
B Nederlandkunde/Dutch Studies	*	*	*	*
B Nederlandse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Nieuwgriekse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Oude Nabije-Oosten studies	*	*	*	*
B Oudheidwetenschappen	*	*	*	*
B Religiewetenschappen	*	*	*	*
B Romaanse Talen en Culturen	*	*	*	*
B Russische Studies	*	*	*	*
B Scandinavische Talen en Culturen	*	*	*	*
B Slavische Talen en Culturen	*	*	*	*
B Spaanse Taal en Cultuur	*	*	*	*
B Taal- en Cultuurstudies	*	*	*	*
B Taalwetenschap	*	*	*	*
B Theaterwetenschap	*	*	*	*
B Theologie	*	*	*	*
B Theologie (joint degree)	*	*	*	*
B Theology and Religious Studies	*	*	*	*
B Zuid- en Zuidoost-Aziëstudies	*	*	*	*

Techniek

Opleidingen

NT

NG¹

EM

CM

B Advanced Technology	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Applied Mathematics	*	wisB	wisB	wisB
B Biomedische Technologie	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Bouwkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Business Information Technology	*	wisB	wisB	wisB
B Circular Engineering	*	wisB + nat	#	#
B Civiele Techniek²	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Civil Engineering	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Creative Technology	*	*	*	*
B Data Science (joint degree)	*	wisB	wisB	wisB
B Electrical Engineering	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Industrial Design	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Industrial Design Engineering	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Industrieel Ontwerpen	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Luchtvaart- en Ruimtevaarttechniek	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Maritieme Techniek	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Mechanical Engineering	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Nanobiologie (joint degree)	biol	wisB + nat	#	#
B Psychology & Technology	*	wisB	wisB	wisB
B Scheikundige Technologie	*	wisB + nat	wisB + nat + schk	wisB + nat + schk
B Technical Computer Science	*	wisB	wisB	wisB
B Technische Aardwetenschappen	*	wisB + nat	wisB + nat +schk	wisB + nat + schk
B Technische Bedrijfskunde	*	wisB	wisB	wisB
B Technische Bestuurskunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Technische Informatica	*	wisB	wisB	wisB
B Technische Innovatiewetenschappen	*	wisB	wisB	wisB
B Technische Natuurkunde	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat
B Technische Wiskunde	*	wisB	wisB	wisB
B Werktuigbouwkunde²	*	wisB + nat	wisB + nat	wisB + nat

¹ Voor alle opleidingen geldt dat de instelling aan de student met het profiel NG de gelegenheid kan geven om aan de eisen 'nat' en 'wisB' uiterlijk bij afronding van de propedeutische fase te voldoen.

² Voor deze opleiding geldt dat de instelling aan de student met het profiel EM of CM de gelegenheid kán geven om aan de eisen 'nat' en 'wisB' uiterlijk bij afronding van de propedeutische fase te voldoen.

Sectoroerstijgend				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Cognition, Language and Communication	*	*	*	*
B Digital Society	*	*	*	*
B Future Planet Studies	*	*	ak of biol of nat of schk	wisA of wisB + (minimaal) twee van de volgende vakken: econ, ak, biol, nat en/of schk
B Global Responsibility and Leadership	*	*	*	*
B Global Studies	*	*	*	*
B Global Sustainability Science	*	*	nat of schk of biol	wisA of wisB + (minimaal) twee van de volgend vakken: nat, schk, biol, en/of econ
B International Studies	*	*	*	*
B Liberal Arts and Sciences	*	*	*	*
B Liberal Arts and Sciences (joint degree)	*	*	*	*
B Liberal Arts and Sciences: Global Challenges	*	*	*	*
B Life Science and Technology (joint degree)	*	nat + wisB	nat + schk + wisB	nat + schk + wisB
B Molecular Science and Technology (joint degree)	*	nat + wisB	nat + schk + wisB	nat + schk + wisB
B Philosophy, Politics and Economics	*	wisA of wisB	wisA of wisB	wisA of wisB
B Philosophy, Politics & Economics	*	wisA of wisB	wisA of wisB	wisA of wisB
B Politics, Psychology, Law and Economics	*	*	*	wisA of wisB
B Security Studies	*	*	*	*
B Technology and Liberal Arts & Sciences	*	*	*	*
B Tourism (joint degree)	*	*	*	*
B Urban Studies	*	*	*	*

Vooropleidingseisen voor opleidingen van het hoger beroepsonderwijs: van vwo naar hbo

Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs

Geldig van 11-09-2021 t/m heden (publicatie van het ministerie van OCW)

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0035059/2021-09-11/#BijlageB>

1. In deze bijlage wordt verstaan onder:

- **NT: profiel natuur en techniek**
- **NG: profiel natuur en gezondheid**
- **EM: profiel economie en maatschappij**
- **CM: profiel cultuur en maatschappij**
- **be: bedrijfseconomie**
- **biol: biologie**
- **dutl: Duitse taal en cultuur**
- **fatl: Franse taal en cultuur**
- **econ: economie**
- **m&o: management en organisatie**
- **maw: maatschappijwetenschappen**
- **o&o: onderzoek & ontwerpen**
- **schk: scheikunde**
- **nat: natuurkunde**
- **nlt: natuur, leven & technologie**
- **wisA: wiskunde A**
- **wisB: wiskunde B**
- **2^emvt: tweede moderne 'vreemde' taal**

• 2. Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:

*: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding

#: dit profiel geeft geen toegang tot de betreffende opleiding

Associate degree-instroom met vwo-diploma

Economie (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Accountancy	*	*	*	*
Ad Bedrijfskunde	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of maw of m&o of be
Ad Business IT & Management	*	*	*	*
Ad Business Studies Logistiek	*	*	*	*
Ad Commercieel Management	*	*	*	econ of m&o of be

Ad Commerciële Economie	*	*	*	*
Ad Communicatie	*	*	*	*
Ad Creative Media Professional	*	*	*	*
Ad Crossmediale Communicatie	*	*	*	*
Ad E-commerce	*	*	*	*
Ad Eventmanager	*	*	*	*
Ad Facilitair Eventmanagement	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of m&o of be
Ad Facility Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of m&o of be
Ad Finance	*	*	*	*
Ad Finance & Control	*	*	*	*
Ad Hotel Management	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
Ad Human Resource Management	*	*	*	*
Ad Juridisch medewerker	*	*	*	*
Ad Leisure & Events Management	*	*	*	econ of m&o of be
Ad Logistics Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of m&o of be
Ad Logistiek en Economie	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of m&o of be
Ad Management	*	*	*	*
Ad Marketing Management	*	*	*	econ of m&o of be
Ad Officemanagement	*	*	*	*
Ad Ondernemen	*	*	*	*
Ad Ondernemerschap & Retail Management	*	*	*	econ of m&o of be
Ad Online Contentcreator	*	*	*	*
Ad Online Marketing en Sales	*	*	*	econ of m&o of be
Ad Sales en Accountmanagement	*	*	*	*
Ad Tourism Management	*	*	*	*

Gedrag en maatschappij (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Ervaringsdeskundigheid in Zorg en Welzijn	*	*	*	*
Ad Health & Social Work	*	*	*	*
Ad Pastoraal Werk	*	*	*	*
Ad Pastoraal Werk	*	*	*	*
Ad Pedagogisch Educatief Professional	*	*	*	*
Ad Pedagogisch Professional Kind en Educatie	*	*	*	*
Ad Service, Welzijn & Zorg	*	*	*	*
Ad Sociaal Financiële Dienstverlening	*	*	*	*
Ad Sociaal Werk	*	*	*	*
Ad Sociaal Werk in de Zorg	*	*	*	*
Ad Social Work	*	*	*	*
Ad Sport ¹	*	*	*	*
Ad Sport, Gezondheid en Management ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Gezondheidszorg (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Management in de Zorg ¹	*	*	*	*
Ad Zorg en Technologie	*	*	*	*

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Bedrijfskunde en Agribusiness	*	*	*	*
Ad Dier- en Veehouderij	*	*	schk	#
Ad Duurzaam Bodembeheer	*	*	schk	#
Ad Duurzame Watertechnologie	*	*	schk of nlt	#

Ad Educatie en Kennismanagement Groene Sector Bloemsierkunst	*	*	*	*
Ad Land- en Watermanagement	*	*	schk of nlt	schk of nlt
Ad Melkveehouderij	*	*	schk	#
Ad Omgevingskunde	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Groene Sector	*	*	*	*
Ad Tuin- en Landschapsinrichting	*	*	*	*
Ad Tuinbouw en Akkerbouw	*	*	schk of nlt	#
Ad Tuinbouwmanagement	*	*	*	wisA of wisB
Ad Voedingsmiddelentechnologie	*	*	(wisA of wisB) en schk	(wisA of wisB) en schk

Onderwijs (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen

	NT	NG	EM	CM
Ad Didactisch Educatief Professional	*	*	*	*
Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Consumptieve Techniek I en II	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Gezondheidszorg en Welzijn	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Omgangskunde	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Techniek	*	*	nat of nlt	#
Ad Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs	*	*	*	wisA of wisB
Ad Pedagogisch Educatief Medewerker	*	*	*	*
Ad Pedagogisch Educatief Professional	*	*	*	*
Ad Schrijftolk	*	*	*	*

Taal en cultuur (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen

	NT	NG	EM	CM
Ad Arts & Crafts ¹	*	*	*	*
Ad Dans ¹	*	*	*	*
Ad Design	*	*	*	*

Ad Electronic Music	*	*	*	*
Ad Interieurvormgever ¹	*	*	*	*
Ad Klassiek Ballet ¹	*	*	*	*
Ad Muziek (dirigent Hafabra) ¹	*	*	*	*
Ad Technische Productie ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Techniek (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Bouwkunde	*	*	*	#
Ad Bouwmanagement	*	*	*	wisB
Ad Bouwtechnisch Medewerker	*	*	*	#
Ad Built Environment	*	*	*	wisA of wisB
Ad Civiele Techniek Projectvoorbereiding en -realisatie	*	nat of nlt	nat	#
Ad Constructeur Werktuigbouwkunde	*	nat of nlt	nat	#
Ad Cybersecurity	*	*	*	*
Ad Digitale Techniek & Media	*	*	*	*
Ad Elektrotechniek	*	nat of nlt	nat	#
Ad Elektrotechniek/Embedded Systems Engineering	*	nat of nlt	nat	#
Ad Elektrotechniek/Energietechniek	*	nat of nlt	nat	#
Ad Engineering	*	nat of nlt	nat	#
Ad Frontend Design & Development	*	*	*	*
Ad Gebouwgebonden Installatietechniek	*	*	nat + wisB	nat + wisB
Ad ICT	*	*	*	*
Ad ICT & Telecommunicatie	*	*	*	*
Ad ICT Internet of Things	*	*	*	*
Ad ICT Service Management	*	*	*	*
Ad ICT-Beheer	*	*	*	*
Ad Industriële Automatisering	*	*	*	*

Ad Industriële Automatisering en Robotica	*	*	*	*
Ad Informatica	*	*	*	*
Ad Integraal Bouwmanagement	*	*	*	#
Ad IT Service Management	*	*	*	*
Ad Logistiek	*	*	*	*
Ad Logistiek Management	*	*	*	#
Ad Maintenance & Mechanics	*	nat of nlt	nat	#
Ad Maritieme Techniek	*	nat of nlt	nat	#
Ad Mechatronica	*	(nat of nlt) + wisB	nat + wisB	#
Ad Mechatronica in de Smart Industry	*	nat of nlt	nat	#
Ad Projectleider Techniek	*	nat of nlt	nat	#
Ad Smart industry	*	*	*	wisA of wisB
Ad Smart Technology	*	*	*	*
Ad Software Development	*	*	*	*
Ad Systemspecialist Automotive	*	nat of nlt	nat	#
Ad Technische Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
Ad Technische Informatica	*	*	*	*
Ad Werktuigbouwkunde	*	nat of nlt	nat	#

Sectoroverstijgend (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen

NT NG EM CM

Ad AD-ICT * * *

Gedrag en maatschappij (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen

NT NG EM CM

B Pedagogiek * * * *

B Pedagogisch Management Kind en Educatie * * * *

B Sociaal Werk * * * *

B Social Work * * * *

B Sportkunde¹ * * * *

B Theologie	*	*	*	*
B Toegepaste Psychologie	*	*	*	*
B Vaktherapie¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Gezondheidszorg (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Farmakunde	*	*	*	*
B Huidtherapie	*	*	*	*
B Management in de Zorg¹	*	*	*	*
B Medische Beeldvormende en Radiotherapeutische Technieken	*	*	*	*
B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
B Mondzorgkunde	*	*	*	*
B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
B Opleiding Podotherapie	*	*	*	*
B Opleiding voor Ergotherapie	*	*	*	*
B Opleiding tot Fysiotherapeut	*	*	*	*
B Opleiding tot Oefentherapeut-Mensendieck	*	*	*	*
B Opleiding tot Verpleegkundige	*	*	*	*
B Opleiding voor Logopedie	*	*	*	*
B Optometrie	*	*	*	*
B Orthoptie	*	*	*	*
B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie¹	*	*	*	*
B Tandprothetiek	*	*	*	*
B Toegepaste Gerontologie	*	*	*	*
B Verloskunde¹	biol	*	biol + schk	biol + schk
B Voeding en Diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [art 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Bedrijfskunde en Agribusiness	*	*	*	*
B Biotechnologie	*	*	#	#
B Bos- en Natuurbeheer	*	*	*	*
B Dier- en Veehouderij	*	*	schk	#
B Diermanagement	*	*	biol	biol
B Docent en Kennismanager Groene Sector	*	*	*	*
B Food Commerce & Technology	*	*	wisA of wisB	wisA of wisB
B Food Innovation	*	*	*	*
B Forensisch Laboratoriumonderzoek	*	*	(wisA of wisB) + schk	(wisA of wisB) + schk
B Geo Media & Design	*	*	*	*
B Kust en Zee Management	*	*	*	wisA of wisB
B Land- en Watermanagement	*	*	schk of nlt	schk of nlt
B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
B Milieukunde	*	*	schk of nlt	#
B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
B International Development Management	*	*	*	*
B International Food & Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Management van de Leefomgeving	*	*	*	*
B Tuinbouw & Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Tuinbouw en Akkerbouw	*	*	schk of nlt	#
B Tuin- en Landschapsinrichting	*	*	*	*
B Voedingsmiddelentechnologie	*	*	wisA + schk	#

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

Onderwijs (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Aardrijkskunde	*	*	*	*

B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Algemene Economie	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Biologie	*	*	biol of nlt	biol of nlt
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Consumptieve Techniek I en II	*	*	*	*
B Docent Beeldende Kunst en Vormgeving¹	*	*	*	*
B Docent Dans¹	*	*	*	*
B Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten	*	*	*	*
B Docent Muziek¹	*	*	*	*
B Docent Theater¹	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Economie	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Engels	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Frans	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Fries	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Geschiedenis	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Gezondheidszorg en Welzijn	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst	*	*	*	*
B International Teacher Education for Primary Schools (ITEps)	*	*	*	*
B International Teacher Education for Secondary Schools	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Islamgodsdienst	*	*	*	*

B Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding	*	*	*	*
B Learning and Development in Organisations	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Maatschappijleer	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Mens en Technologie	*	*	*	wisA of wisB
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Natuurkunde	*	nat of nlt	nat of nlt	#
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Omgangskunde	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	*	*	*	*
B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT) / Bacheloropleiding tot Tolk NGT ²	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Pedagogiek	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Scheikunde	*	*	schk of nlt	#
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Spaans	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Techniek	*	*	nat of nlt	#
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in het Technisch Beroepsonderwijs	*	*	*	wisA of wisB
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Wiskunde	*	*	*	wisA of wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [art 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

Recht (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B HBO – Rechten	*	*	*	*
B Sociaal-Juridische Dienstverlening	*	*	*	*

Taal en cultuur (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Autonome Beeldende Kunst ¹	*	*	*	*
B Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
B Circus Arts ¹	*	*	*	*
B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*
B Dans ¹	*	*	*	*
B Film en Televisie ¹	*	*	*	*
B Interdisciplinary Arts ¹	*	*	*	*
B Interior Design & Styling ¹	*	*	*	*
B Muziek ¹	*	*	*	*
B Muziektherapie ¹	*	*	*	*
B Popular Culture ¹	*	*	*	*
B Theater ¹	*	*	*	*
B Vertaalacademie	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
B Vormgeving ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Techniek (instroom met vwo-diploma)				
Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Applied Science	*	*	#	#
B Archeologie	*	*	*	*
B Automotive	*	nat of nlt	nat	#
B Aviation	*	*	*	#
B Bio-informatica	*	*	*	wisA of wisB
B Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek	*	*	#	#
B Biomedische Technologie	*	nat of nlt	#	#
B Biotechnologie	*	*	#	#

B Bouwkunde	*	*	*	#
B Bouwtechnische Bedrijfskunde	*	*	*	#
B Built Environment	*	*	*	WisA of wisB
B Chemie	*	*	#	#
B Chemische Technologie	*	*	#	#
B Civiele Techniek	*	nat of nlt	nat	#
B Communication and Multimedia Design	*	*	*	*
B Creative Media and Game Technologies¹	*	*	*	*
B Elektrotechniek	*	nat of nlt	nat	#
B Embedded Systems Engineering	*	nat of nlt	nat	#
B Engineering	*	*	*	#
B Fashion and Textile Technologies	*	*	*	*
B Forensisch Onderzoek	*	nat of nlt	#	#
B HBO-ICT	*	*	*	*
B Industrieel Product Ontwerpen	*	*	*	#
B Informatica	*	*	*	*
B Logistics Engineering	*	*	*	#
B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt	nat	#
B Maritiem Officier¹	*	wisB en nat	wisB en nat	wisB en nat
B Maritieme Techniek	*	nat of nlt	nat	#
B Mechatronica	*	nat of nlt	nat	#
B Mens en Techniek	*	*	*	#
B Milieukunde	*	*	schk	#
B Ocean Technology	*	nat of nlt	nat	#
B Ruimtelijke Ontwikkeling	*	*	*	*
B Technische Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
B Technische Informatica	*	*	*	*
B Technische Natuurkunde	*	nat of nlt	nat	#

B Toegepaste Wiskunde	*	*	*	wisA of wisB
B Watermanagement	*	*	*	#
B Werktuigbouwkunde	*	nat of nlt	nat	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Sectoroverstijgend (instroom met vwo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Global Project and Change Management	*	*	*	wisA of wisB

Bijlage D. Opleidingen waarvoor aanvullende eisen gelden vanwege beroepsprofiel

1. Associate degree-opleidingen waarvoor aanvullende eisen gelden

Ad Management in de Zorg	Kennis of vaardigheden op het gebied van de gezondheidszorg.
Ad Sport	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts.
Ad Sport, Gezondheid en Management	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts.

2. Associate degree-opleidingen op het gebied van de kunst waarvoor aanvullende eisen gelden

Ad Arts & Crafts	Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm en materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
Ad Dans	Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • basis danstechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie Artistieke aanleg die blijkt uit: <ul style="list-style-type: none"> • zeggingskracht als danser

	<ul style="list-style-type: none"> • creativiteit bij improvisatie • originaliteit bij het creëren van bewegingsmateriaal • stijlgevoel en presentatie
Ad Design	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm en materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
Ad Interieurvormgever	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm en materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
Ad Muziek (dirigent Hafabra)	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a prima vista spel of zang • gehoor en vaardigheid in solfège • het kunnen spelen of zingen van toonladders met verschillende articulaties • het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire • vocaal spel (stemmiddelen, intonatie, adembeheersing, presentatie, talenkennis en ritmiek) of instrumentaal spel (houding, toonvorming, intonatie, adembeheersing, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en embouchure). • de dispositie om de instrumentele vaardigheden verder te ontwikkelen. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • repertoire interpretatie • expressiviteit in muzikaal spel • muzikale persoonlijkheid • toonvorming, dynamiek en timing
Ad Technische Productie	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dramatische technieken, onderverdeeld in ritme, klank, detail, articulatie, coördinatie, beweging, vermogen tot transformeren en schakelen • vermogen tot concentratie, inleving, gevoelsuiting en observatie. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen, transformeren en samenspel • zelfacceptatie en authenticiteit, verbeelding en fantasie, verbeelde werkelijkheid en geloofwaardig personage • klank- en tekstgevoeligheid, muzikaliteit • originaliteit bij improvisatie en presentatie
--	--

Bacheloropleidingen waarvoor aanvullende eisen gelden

Opleiding	Aanvullende eisen
B Creative Media and Game Technologies	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Lichamelijke Opvoeding¹	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Management in de Zorg	Kennis of vaardigheden op het gebied van de gezondheidszorg.
B Maritiem Officier	Bezit van een geneeskundige verklaring, waaruit blijkt dat betrokkene medisch geschikt is voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt.
B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts.
B Sportkunde	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereidt voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts
B Vaktherapie	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Verloskunde	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop de opleiding voorbereidt, voor wat betreft de benodigde sociaal-communicatieve en reflectieve vaardigheden en een beroepsmatig denkvermogen wat betreft de ontwikkeling van het vereiste verantwoordelijkheidsniveau met betrekking tot de risicoselectie in de Verloskunde.

¹ Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad.

4. Lerarenopleidingen en bacheloropleidingen op het gebied van de kunst waarvoor aanvullende eisen gelden

Lerarenopleidingen en opleidingen op het gebied van de kunst waarvoor aanvullende eisen gelden

Opleiding	Aanvullende eisen
<i>Kunstopleidingen</i>	
B Autonome Beeldende Kunst	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm en materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
B Circus and Performance Art	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basis circustechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen en zeggingskracht • authenticiteit en originaliteit bij improvisatie en het creëren van circusmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Circus Arts	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basis circustechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen en zeggingskracht • authenticiteit en originaliteit bij improvisatie en het creëren van circusmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Dans	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basis danstechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zeggingskracht als danser

	<ul style="list-style-type: none"> • creativiteit bij improvisatie • originaliteit bij het creëren van bewegingsmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Film en Televisie	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creërend vermogen: ontwikkelbare creatieve, vormgevende en verhalende vaardigheden • beelden vermogen: artistieke ideeën tot uitdrukking brengen in een audiovisuele vorm • fascinatie voor het vakgebied: basiskennis van film, televisie en nieuwe media en een brede culturele en maatschappelijke belangstelling • oorspronkelijkheid, eigenzinnigheid, overtuigingskracht en reflectief vermogen <p>Vermogen tot samenwerken dat blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • persoonlijkheid, werkervaring, toelichting op ingestuurd werk, gesprek of assessment.
B Interdisciplinary Arts	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reflectief vermogen • engagement ten opzichte van maatschappelijke kwesties • flexibele en open houding
B Interior Design & Styling	Voldoende aanleg en geschiktheid
B Muziek	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a prima vista spel of zang • gehoor en vaardigheid in solfège • het kunnen spelen of zingen van toonladders met verschillende articulaties • het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire • vocaal spel (stemmiddelen, intonatie, adembeheersing, presentatie, talenkennis en ritmiek) of instrumentaal spel (houding, toonvorming, intonatie, adembeheersing, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en embouchure). • de dispositie om de instrumentele vaardigheden verder te ontwikkelen. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • repertoire interpretatie

	<ul style="list-style-type: none"> • expressiviteit in muzikaal spel • muzikale persoonlijkheid • toonvorming, dynamiek en timing
B Muziektherapie	<p>Technische en fysieke vaardigheid t.a.v. het musiceren die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vocale vaardigheid eigen hoofdinstrument of instrumentale vaardigheid eigen hoofdinstrument • basale vaardigheid op een akkoordinstrument • a prima vista spel of zang • gehoor en vaardigheid in solfège • het kunnen spelen van toonladders op het hoofdinstrument met verschillende articulaties • het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire • improviseren op instrumenten, het eigen hoofdinstrument of stem met als werkvormen: een buitenmuzikaal gegeven of een ‘muzikaal gesprek’ • criteria vocaal musiceren: stemmiddelen, intonatie, ritmiek, adembeheersing, presentatie, talenkennis en de dispositie om de vocale vaardigheden verder te ontwikkelen • criteria Instrumentaal spel: houding, adembeheersing, toonvorming, embouchure, intonatie, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en de dispositie om de instrumentale vaardigheden verder te ontwikkelen. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • repertoire interpretatie • expressiviteit in zang en instrumentaal spel • toonvorming, dynamiek en timing
B Popular Culture	<ul style="list-style-type: none"> • De dispositie (aanleg, gave, talent) om de artistieke vaardigheden (instrumentele vaardigheden en/of beeldend vermogen en/of performance) verder te ontwikkelen <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • expressiviteit in muzikaal spel, muzikale persoonlijkheid • en/of gevoel voor kleur, vorm en materiaal (beeldend vermogen) • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid <p>Vermogen tot samenwerken dat blijkt uit:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • persoonlijkheid, (werk)ervaring met werken met of voor publiek of in een team, toelichting op ingestuurd werk, gesprek of assessment. • fascinatie voor het vakgebied: heeft basiskennis van muziek en/of vormgeving, en/of media en/of theater en een brede belangstelling voor actuele ontwikkelingen in de popcultuur en maatschappij. • brengt artistieke visie en ideeën tot uitdrukking in een performance, muzikale en/of audiovisuele vorm • oorspronkelijkheid, eigenzinnigheid, overtuigingskracht en reflectief vermogen
B Theater	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dramatische technieken, onderverdeeld in ritme, klank, detail, articulatie, coördinatie, beweging, vermogen tot transformeren en schakelen • vermogen tot concentratie, inleving, gevoelsuiting en observatie. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen, transformeren en samenspel • zelfacceptatie en authenticiteit, verbeelding en fantasie, verbeelde werkelijkheid en geloofwaardig personage • klank- en tekstgevoeligheid, muzikaliteit • originaliteit bij improvisatie en presentatie
B Vormgeving	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm en materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
Lerarenopleidingen	
B Docent Beeldende Kunst en Vormgeving	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm, materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
B Docent Dans	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basis danstechnische vaardigheden en • ontwikkelingsmogelijkheden; • fysieke mogelijkheden en aanleg

	<ul style="list-style-type: none"> • natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zeggingskracht als danser • creativiteit bij improvisatie • originaliteit bij het creëren van bewegingsmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Docent Muziek	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a prima vista spel of zang • gehoor en vaardigheid in solfège • het kunnen spelen of zingen van toonladders met verschillende articulaties • het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire • vocaal spel (stemmiddelen, intonatie, adem-beheersing, presentatie, talenkennis en ritmiek) of instrumentaal spel <p>(houding, toonvorming, intonatie, adembeheersing, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en embouchure).</p> <ul style="list-style-type: none"> • de dispositie om de instrumentele vaardigheden verder te ontwikkelen <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • repertoire interpretatie • expressiviteit in muzikaal spel • muzikale persoonlijkheid • toonvorming, dynamiek en timing
B Docent Theater	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dramatische technieken, onderverdeeld in ritme, klank, detail, articulatie, coördinatie, beweging, vermogen tot transformeren en schakelen • vermogen tot concentratie, inleving, gevoelsuiting en observatie. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen, transformeren en samenspel • zelfacceptatie en authenticiteit, verbeelding en fantasie, verbeelde werkelijkheid en geloofwaardig personage • klank- en tekstgevoeligheid, muzikaliteit

	<ul style="list-style-type: none"> • originaliteit bij improvisatie • presentatie
--	---

Bijlage E. Opleidingen waarvoor aanvullende eisen gelden vanwege onderwijsconcept

Opleiding	Instelling(en)	Aanvullende eisen
B Economie en Bedrijfseconomie	Universiteit Maastricht	Voldoende geschiktheid, ervaring en motivatie voor de opleiding om te kunnen participeren in het onderwijsconcept probleemgestuurd onderwijs met een international classroom, hetgeen voor een aanzienlijk deel medebepalend is voor het behalen van de beoogde eindkwalificaties en de daartoe benodigde organisatie en inrichting van het onderwijs
B Hotel Management	Hotelschool The Hague NHTV Internationale Hogeschool Breda Saxion Hogeschool Stenden Hogeschool Zuyd Hogeschool	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de opleiding, gelet op de organisatie en inrichting van het onderwijs
B International Bachelor's Programme in Communication and Media	Erasmus Universiteit Rotterdam	Voldoende aanleg, geschiktheid en motivatie voor de opleiding, gelet op de beoogde interculturele en internationale eindkwalificaties en in lijn met de vereisten van het onderwijsconcept van een multiculturele internationale classroom
B International Business	Universiteit Maastricht	Voldoende geschiktheid, ervaring en motivatie voor de opleiding om te kunnen participeren in het onderwijsconcept probleemgestuurd onderwijs met een internationaal classroom, hetgeen voor een aanzienlijk deel medebepalend is voor het behalen van de beoogde eindkwalificaties en de daartoe benodigde organisatie en inrichting van het onderwijs
B Law in Society	Vrije Universiteit Amsterdam	Voldoende geschiktheid en motivatie voor de opleiding, gelet op de beoogde leerresultaten en in lijn met de vereisten van het onderwijsconcept van de mixed